

Wetenswaardigheden over het doopsel, gefocust op hoe het hier in Emmen gestalte krijgt binnen onze RK. parochies.

Het doopsel is het fundamentele sacrament van christelijke initiatie en maakt een kind tot lid van de Kerk, de gemeenschap van gedoopten; de kinderdoop vindt plaats op grond van het geloof van de ouders.

Kinderdoop?

Er is in verschillende kerken nagedacht over de vraag of de kinderdoop eigenlijk wel een goede praktijk is. Is het niet veel beter te wachten tot het kind mondig genoeg is om zelf te beslissen of het gedoopt wil worden? In de katholieke traditie is het antwoord op die vraag eenduidig: neen.

Uiteraard kan een kind nog niet geloven. Daarom kan en moet het worden gedoopt op grond van het geloof van de ouders of verzorgers. Omdat de ouders deel uitmaken van de plaatselijke geloofsgemeenschap, die weer onderdeel uitmaakt van de wereldkerk, is het uiteindelijk de gehele kerk die met haar geloof garant staat als een kind wordt gedoopt.

Geloof van de ouders

In het Doopsel van een zuigeling wordt op grond van het levende geloof van de ouders als het ware een voorschot genomen op het Geloof dat het kind van vader en moeder zal krijgen overgedragen. Wanneer het christelijk geloof volstrekt afwezig is, of wanneer de ouders niet in willen staan voor de geloofsontwikkeling van hun kind, stelt de Kerk daarom het doopsel uit.

Peter en meter (peetouders)

Al in vroege christelijke gemeenschappen was het gebruikelijk dat dopelingen ten doop geleid werden door mensen, die zich voor geloofsonderricht en christelijke opvoeding garant stelden. Voor kinderen stelden zich meestal de ouders, voor volwassenen de Diakens en Diaconessen van de Kerk garant. Na verloop van tijd werd het gebruik dat bij de kinderdoop juist niet de ouders, maar een onafhankelijke gedoopte man zich bereid verklaarde om voor het geestelijk welzijn van de dopeling te zorgen, ingeval de ouders hier niet toe in staat zouden blijken. De man die de zorg voor de dopeling op zich nam, werd patronus, ofwel 'peter' genoemd, en de dopeling zijn 'petekind'. Het werd overigens al snel gebruik dat in plaats van, of naast de peter ook een 'matrina' of 'meter' ging optreden.

In Italië “The Godfather “ die niet alleen voor het geestelijk, maar ook voor het materieel welzijn van de dopeling zorgde!

Zegeningen

De pastorale zorg van de Kerk begint, waar het de voorbereiding op het doopsel betreft, al als de vrouw in verwachting is. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat een vrouw gezegend wordt als zij in verwachting is, of nadat zij van haar kind is bevallen is. Ook kan het kind voor de doop gezegend worden.

Gezamenlijke doopvoorbereiding “Het doopgesprek”

Inmiddels is het in de meeste Nederlandse katholieke kerken gebruik dat meerdere ouders of verzorgers zich gezamenlijk op de doop van hun kinderen voorbereiden. Ter sprake komen daarbij doorgaans niet alleen het geloof, maar ook twijfels, en uiteraard ook vragen over opvoeding en over de Kerk. Het wordt gaandeweg gebruik dat de voorbereiding mede geleid wordt door ouders van reeds gedoopte kinderen.

In de 4 RK parochies van Emmen (Franciscus, Titus Brandsma,) Barger-Oosterveld (Gerardus Majella) en Erica (O.L.V. Onbevlekt Ontvangen) zijn afgelopen jaar zo'n 60 mensen gedoopt waarvan 50 kinderdopen en 10 volwassendopen.

DE VOLWASSEENDOOP

Aan de doop gaan doopgesprekken vooraf. Bij volwassenen spreekt men van zogenaamde geloofsleerlingen of catechumenen. Zij volgen een geloofscursus, verspreidt over een tiental avonden. Hiervoor is cursusmateriaal ontwikkeld. (Bijvoorbeeld het geloofsboek van de bisschoppen.)

De volwassendoop vindt in de regel plaats in de Paasnacht. De volwassene ontvangt ook het sacrament van het vormsel en viert 'de eerste communie', voor het eerst dus volledige deelname aan de eucharistie. Op deze wijze sluit men aan bij de praktijk van de vroege christentijd.

Doop, Eerste Communie en Vormsel zijn 'opname sacramenten'.

Sinds de doop van prinses Irene kennen wij (RK / PKN) een gemeenschappelijke dooperkenning. Dit wil zeggen de een geloofsleerling van protestantse huize niet opnieuw gedoopt wordt. Hij of zij ontvangt dan het vormsel en neemt dan voor het eerst deel aan de eucharistie.

DE KINDERDOOP Aan de kinderdoop gaat een groepsgesprek van 1 avond met meerdere ouders vooraf. Er zijn meerdere momenten per jaar dat de kinderdoop plaatsvindt. Soms vindt de doop plaats bij een zondagsviering, soms na afloop of op een apart moment

1e Fase. Kennismakingsgesprek met elkaar. De doopouders worden allen bij het gesprek betrokken. Men vertelt elkaar over het wel en wee rond de geboorte en ieder wordt er expliciet bij betrokken wanneer er gevraagd wordt waarom er voor dit kind een bepaalde naam gekozen is, of vaak ook meerdere doopnamen. ("De namen worden geschreven in de palm van Gods hand")

2e fase Gesprekken over de betekenis van: het water/Doopwater, zalving met de olie/Chrisma, de Doopkaars/symbool van het Licht., het Paasmysterie.

3e fase Symboliek van het "zout op de tong", het "Zout der aarde" worden. Het sacrament ontvangen om dit ook weerdoor te geven

Dan worden er tot slot afspraken gemaakt over het zelf maken van een boekje voor de viering of een standaard boekje te gebruiken.

Dienst van het doopsel

De kern van het ritueel bestaat tegenwoordig, net als vroeger, uit drie momenten: 1) het zegeningsgebed over het water, 2) de afzwering en geloofsbelijdenis, en 3) het doopsel.

In het zegeningsgebed wordt het water in bijbelse zin geduid en wordt de Heilige Geest over het water afgeroepen "zodat allen die door de doop samen met Christus zijn begraven, ook met Hem uit het graf zullen opstaan en leven door Christus onze Heer". In de drievoudige afzwering keren de ouders en peetouders, en met hen de hele gemeenschap, zich af van het kwaad en in de drievoudige geloofsbelijdenis bekeren zij zich, met de hele gemeenschap, tot het geloof in de drieëne God. Dan volgt het doopsel, waarbij onder een drievoudige onderdompeling in of begieting met water de naam van de drieëne God wordt verbonden aan de naam van het kind.

De doopritus

De doophandeling wordt voltooid in de zalving met chrisma op de kruin. Deze zalving is een teken van het nieuwe leven in Christus, de Gezalfde, en betekent dat het kind nu deel heeft aan Zijn lichaam, en hoort bij het volk van God. Na de zalving met chrisma volgen de oplegging van het witte kleed, teken van de bekleding met Jezus Christus en de overhandiging van de brandende doopkaars, symbool voor het licht van Christus.

Doop van kinderen in de basisschool-leeftijd (6-12 jaar)

De kinderdoop vindt volgens bovenstaande orde van dienst plaats bij al die kinderen, die nog niet naar de basisschool gaan.

Bedienaar

Onder normale omstandigheden is de Bisschop, de Priester of de Diaken de bedienaar van het sacrament. Tegenwoordig kan de bisschop ook doopbevoegdheid aan een Leek geven.

Noodgevallen

In geval van nood kan eenieder die de juiste intentie heeft het doopsel bedienen. De juiste intentie bestaat uit de wil om in het doopsel de bedoeling van de kerk tot zijn recht te laten komen, en te dopen in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

Levensgevaar

Zelfs een ongelovige ongedoopte kan, als hij de juiste intentie heeft, in noodgevallen dopen. Dat is belangrijk, want de Kerk schrijft voor dat een kind dat in levensgevaar verkeert zo spoedig mogelijk dient te worden gedoopt. In zo'n geval volstaat het om het hoofd van het kind met water te begieten onder het uitspreken van de woorden: "[Naam], ik doop je in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest."

Giel Sertons.